

บทคัดย่อ

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญทั้งด้านอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมเอทานอล โดยเฉพาะสำหรับประเทศไทยนั้นจัดว่ามีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมเลี้ยงสัตว์อย่างต่อเนื่องที่ส่งผลต่อความมั่นคงด้านอาหารของประเทศ

การวิจัยครั้งนี้ ได้รวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในธุรกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของประเทศไทยอย่างครบวงจร นับตั้งแต่ 1) เกษตรกรผู้ผลิตและผู้รับซื้อผลผลิตในแหล่งผลิตที่สำคัญของประเทศ รวม 3 ภูมิภาค ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งที่เป็นพื้นที่ผลิตหลักและพื้นที่ต้นน้ำลำธาร 2) ภาครัฐและภาคเอกชนที่เป็นผู้วิจัยและพัฒนาพันธุ์/เมล็ดพันธุ์ ผู้ผลิต และผู้จำหน่าย 3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาหารสัตว์และพืชทางเลือกอื่นที่ใช้แทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และ 4) เจ้าหน้าที่ภาครัฐทั้งเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ระเบียบ และมาตรการของรัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถาม การวิเคราะห์เชิงพรรณนาใช้ค่าร้อยละ และค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนการวิเคราะห์เชิงปริมาณใช้มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิ อัตราส่วนมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุน และอัตราผลตอบแทนภายในจากการลงทุน

ผลการศึกษาได้แนวทาง มาตรการ และวิธีการที่สามารถนำมาใช้กำหนดนโยบายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของประเทศ 3 มิติ คือ มิติการคุ้มครองพันธุ์พืช มิติการผลิต และมิติการตลาด ซึ่งมิติการคุ้มครองพันธุ์พืช มี 2 ประเด็น คือ 1) การทบทวนพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ.2542 และ 2) การปรับปรุงขั้นตอนให้บริการจากภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาพันธุ์/เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ส่วนมิติการผลิต มี 9 ประเด็น คือ 1) การจัดตั้งคณะกรรมการวิจัยและพัฒนาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ระดับชาติ 2) การสนับสนุนทุนวิจัยเพื่อพัฒนาพันธุ์/เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่างเร่งด่วนจากหน่วยงานให้ทุนวิจัยเพื่อการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตต่อไร่ 3) การเอื้ออำนวยต่อภาคเอกชนในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศเพื่อนบ้าน 4) การพัฒนาระบบชลประทานในพื้นที่ผลิตหลัก 5) การสนับสนุนอัตรากำลังบุคลากรสายงานปรับปรุงพันธุ์/เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์สำหรับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 6) การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับบริษัทคนไทย 7) การสนับสนุนสินเชื่อทางการเกษตรพิเศษสำหรับบริษัทคนไทย 8) การส่งเสริมความรู้เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนให้กับเกษตรกรรายย่อย และ 9) การส่งเสริมการจัดการพื้นที่ป่าไม่รวมกับการเกษตรในพื้นที่ต้นน้ำลำธาร และมิติการตลาด มี 8 ประเด็น คือ 1) มาตรการรักษาเสถียรภาพราคาให้เหมาะสม 2) กลไกควบคุมการซื้อขายที่อยู่ติดธรรมกับทุกฝ่าย 3) มาตรการการนำเข้าที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการค้าขายในประเทศ 4) ส่งเสริมการรับซื้อของสหกรณ์การเกษตร 5) มาตรการที่เข้มงวดการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ผิดกฎหมาย 6) มาตรการจูงใจด้านราคาเมื่อเปรียบเทียบกับพืชแข่งขัน 7) มาตรการแทรกแซงราคาภายใต้การคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องรอบด้าน และ 8) การวิจัยเร่งด่วนเรื่องกองทุนสำหรับพืชอาหารสัตว์สำหรับ ASEAN

Abstract

Maize is one kind of crucial economic crop in industrial feed, industrial food, and also industrial ethanol, particularly for industrial livestock in Thailand towards food security.

The benchmark survey of this investigation was obtained from stakeholders and key persons in vertical maize business including 1) maize farmers and dealers at 3 important regions in northern, central, and northeastern of Thailand both in large scale production areas and marginal land, 2) concerned government and private officers including researcher, producer, and dealer, 3) expertise in feed security and alternative economic crops, and 4) concerned government officers both in policy oriented and implementation oriented in related maize law, regulation and measurement. In depth interview schedule and questionnaire were obtained to collect data. Descriptive method was determined in the form of percentage and arithmetic means. Quantitative method was determined in the form of net present value (NPV), benefit-cost ratio (BCR), and also internal rate of return (IRR).

The findings revealed that a strategic policy for maize in Thailand should more focus in 3 aspects in term of Plant Variety Protection Act aspect, production aspect and also marketing aspect. Plant Variety Production Act aspect with 2 issues were 1) revise Plant Variety Production Act B.E. 1999 and 2) improve maize research and development service from concerned government offices. Production aspect with 9 issues were 1) setting Maize National Research and Development Committee (MNRDC), 2) urgent research funding in maize variety development towards less cost and gain yield, 3) facilitate private sector in maize cultivation at neighboring countries, 4) irrigation system improvement in large scale production areas, 5) provide breeder personnel position in concerned government offices, 6) facilitate collaboration between concern government offices and Thai companies, 7) provide special loan for Thai companies, 8) promotion in yield improvement and less cost for small scale farmers, and 9) agro forestry promotion in marginal land. In term of marketing aspect with 8 issues were 1) price stability intervention program, 2) fairness trading mechanism control for stakeholders, 3) appropriate maize importation with less affecting domestic business, 4) agricultural cooperative promotion as dealers, 5) superintend on illegal maize importation, 6) price incentive program towards crop competition, 7) price intervention program under input factor consideration, and 8) urgent research granting in ASEAN feed fund.